

# INTERVIU SU UAB „CAVERION LIETUVA“

Geroji praktika

**Caverion**  
Building Performance

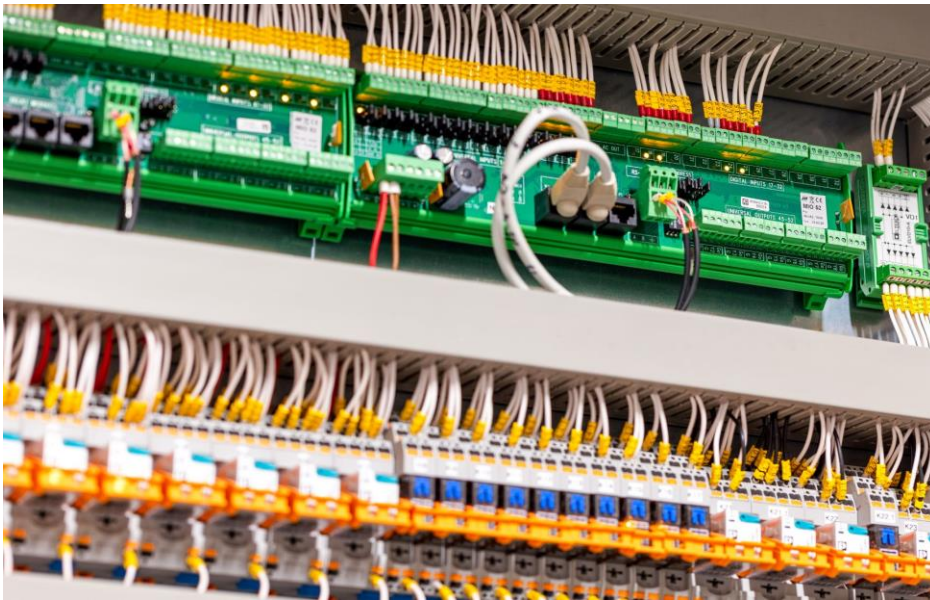


Siekiant pateikti gerosios praktikos įgyvendinant aplinkos apsaugos vadybos sistemų standartus pavyzdžių, Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) Darniųjų pirkimų skyrius 2022 m. rugpjūčio mėn. organizavo susitikimą su tvaraus verslo atstovais - UAB „Caverion Lietuva“ (toliau – **Caverion**), nuo 2010 m. taikančiais aplinkos apsaugos vadybos standartą LST EN ISO 14001:2015. Susitikimo metu Caverion darbuotojai dalinosi įgyta patirtimi diegiant bei savo kasdienėje ir darbinėje veikloje įgyvendinant konkrečias aplinkos apsaugos vadybos priemones.

**Caverion** yra statybos projektų ir inžinerinių sistemų (pastato elektros tinklų, šildymo, vėdinimo, oro kondicionavimo, vandentiekio ir nuotekų sistemų, IT ir ryšio sprendimų) projektavimo, įrengimo bei priežiūros įmonė. Įmonėje dirba daugiau nei 450 darbuotojų, 2021 m. apyvarta siekė 37 mln. eurų. Teikiamų paslaugų spektras apima visą pastato gyvavimo ciklą: pradedant naujo pastato inžinerinių sistemų projektavimu, statyba, priežiūra, remontu ar rekonstrukcija, baigiant išmaniaisiais sprendimais pastatams. Caverion klientai yra komercinio, gamybos, pramonės, logistikos, farmacijos, medicinos, lazerių industrijos, bioinžinerijos bei viešojo sektoriaus įmonės.

Caverion teigia, jog pastatai generuoja 30 proc. viso Europos šalių išskiriamo CO<sub>2</sub> kiekio, miestai išmeta daugiau nei 70 proc. viso pasaulio išskiriamo CO<sub>2</sub> kiekio. Modernizuodami ir skaitmenindami pastatus galime sumažinti iki 20 proc. pastatų išskiriamo CO<sub>2</sub> emisijos kiekio. Caverion veikla natūraliai siejasi su tvarumu, žalum, energetinio efektyvumo reikalavimais ir jų įgyvendinimu praktikoje.

**Caverion veiklos procesai yra valdomi pagal aplinkos apsaugos vadybos standarto LST EN ISO 14001:2015, kokybės vadybos standarto LST EN ISO 9001:2015 ir darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos standarto LST EN ISO 45001:2018 reikalavimus.**



## *Apie Caverion tvarumo siekius kalbamės su Caverion Rinkodaros ir komunikacijos vadove Kristina Brogiene:*

### **Kodėl nusprendėte įsidiegti standartą LST EN ISO 14001:2015 (toliau - ISO 14001)?**

Jau nuo 2005 m. buvome įsidieję ir įmonės veikloje taikėme kokybės vadybos standartą, o 2010 m. natūraliai „užaugome“ aplinkos apsaugos vadybos standartui (ISO 14001), nes mūsų verslo misija iš esmės yra teikti tvarius, aplinką tausojančius sprendinius ir paslaugas. Tai nebuvo tik noras užsidėti „varnelę“, mums buvo svarbu savo veikloje įgyvendinti aplinkosauginius sprendinius, mažinti įmonės paliekamą CO<sub>2</sub> pėdsaką.

### **Kokias veiklos sritis jūsų turimas ISO 14001 apima?**

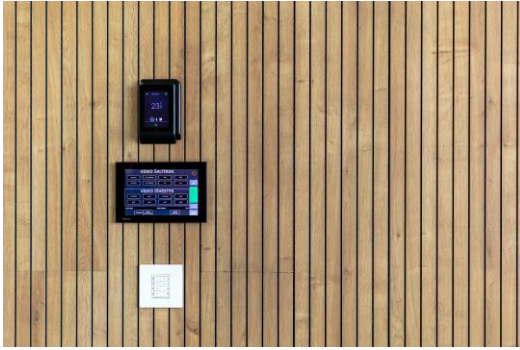
Sertifikatas apima visas pagrindines įmonės vykdomos veiklos sritis: statinių ir pramonės inžinerinių sistemų bei technologinių procesų projektavimą, įrengimą ir priežiūrą; projektų valdymą; statinių ūkio valdymą bei administravimą; IT ir telekomunikacinių tinklų projektavimą, įrengimą ir priežiūrą.

### **Kaip įmonėje vyko sertifikavimo procesas?**

Sertifikavimo procesui pasiruošti mums padėjo konsultacinė įmonė, kuri ir patarė, kaip turėtume apsirašyti ir sustyguoti vidinius procesus. Kai „namų darbai“ buvo atlikti, sėkmingai sertifikavomės.

### **Kas pasikeitė įmonės veikloje pradėjus taikyti ISO 14001 standartą?**

Pradėjome nuo elementarių, paprastų dalykų: atliekų rūšiavimo, energijos taupymo sprendinių ofise, dvipusio spausdinimo, kanceliariinių priemonių pasirinkimo, atsisakėme vienkartinį kavos puodelių (darbuotojams padovanojome šilumą palaikančius arba vardinius keraminius puodelius). Formuojant įmonės autoūkj, buvo nustatytas maksimalus CO<sub>2</sub> išmetimo lygis, o tam, kad jo neviršytume, jis buvo nuolat stebimas, skaičiuojamas. Matuojamas Caverion CO<sub>2</sub> pėdsakas: į specialias programėles suvedami duomenys, kiek kiekvienas įmonės automobilis išmeta teršalų, kiek kilometrų nuvažiavo per mėnesį ir paskaičiuojamas įmonės CO<sub>2</sub> pėdsakas, kurį stengiamasi mažinti. Darbuotojams vykstant į objektus nustatomi maršrutai parenkant juos tai dienai tame pačiame rajone, arba, jei objekte reikalingi keli darbuotojai, jie vyksta ta pačia mašina. Jei objektas kitame mieste, išnuomojamos patalpos, kad darbuotojui nereikėtų važinėti.



### **Kokiose srityse jūsų įmonė gali kontroliuoti vykstančius procesus? Kaip pasireiškia įmonės įtaka aplinkosauginiams procesams per visą teikiamų paslaugų gyvavimo ciklą?**

Tuo metu, kai diegėme ISO 14001, rinkoje buvo gana žema energijos kaina, susidūrėme su sunkumais įtikinti užsakovus rinktis tvaresnius sprendinius, kurie neretai reikalauja didesnių investicijų. Mąstymas dar nebuvo toks „žalias“. Tačiau ilgainiui kasdienėje veikloje taikydami ISO 14001 sistemą, įgavome konkurencinį pranašumą dalyvaujant konkursuose, pradėjome aktyviai ugdyti/šviesti ne tik savo darbuotojus, tvarumu stengiamės „užkrėsti“ ir savo užsakovus, tiekėjus, genrangovus, siūlydami jiems tam tikrus sprendinius. Pavyzdžiui, atliekų rūšiavimą ofisuose, objektuose, statybų aikštelėse, užsakovų patalpose, taip pat energijos taupymą – patariame, kaip galima būtų sutaupyti, naudojant tokius išmanius sprendinius, kaip PVS – pastatų valdymo sistemas, pagal saulės zenitą valdomas pastato lauko žaliuzes, LED šviestuvus su judesio davikliais, SERFY užduočių valdymo programą, ServiFlex – priežiūros paslaugų sutartis pagal poreikį, paslaugą SmartView. Pastaroji sistema – tai skaitmeniniu būdu surinkti ir debesijoje saugomi duomenys, kuriuos analizuodamas pastato administratorius gali priimti tinkamus ir tvarius pastato priežiūros sprendimus. Naudojant duomenis ir dirbtinį intelektą, dauguma pastatų parametrų gali būti valdomi automatiškai. Energijos tiekimas, vykdomas pagal poreikį, derinamas su išmania šaldymo ir šilumos gamyba, yra efektyvus būdas optimizuoti pastato priežiūrą bei mažinti taršos poveikį aplinkai. Ketiname centriniame biure, ant stogo, įsirengti saulės elektrinę, šiuo metu turime sutartį dėl žalios energijos tiekimo mūsų biuro reikmėms.

### **Kokias atradote naujas galimybes aplinkos apsaugos politikos priemonių taikymui?**

Jei projekto vykdymui reikalingas subrangovas, gavę du vienodos kainos tiekėjų/subrangovų pasiūlymus, renkamės tvaresnį, „žalesnį“. Šiuo metu turime tikslą iki 2025 m. į visus teikiamus pasiūlymus įtraukti tvarumo kriterijus, o visi tiekėjai, su kuriais dirbame, turėtų būti pasirašę „[Caverion“ Tiekėjų elgesio kodeksą](#), kuriame numatyti ir tvarumo kriterijai. Tačiau rasti tiekėją, kuris galėtų kartu eiti į pirkimą kaip jungtinės veiklos partneris arba subtiekęjas, ir kuris savo veikloje taikytų aplinkos apsaugos reikalavimus, Lietuvoje dar yra sudėtinga, nors iš ilgametės praktikos Caverion jau turi atsirinkusi dalį tiekėjų, su kuriais aplinkosauginiai ir vertybiniai tikslai sutampa.

Siekiant daryti įtaką nuo pačios įmonės nepriklausantiems procesams, siūlomi sprendiniai užsakovams – energijos sąnaudų mažinimo, optimizavimo, antrinio panaudojimo, „žalesnės“ įrangos parinkimo, LED šviestuvų įrengimo vietoj kaitrinių, elektroninės užduočių formavimo programos pasirinkimo, elektroninės sąskaitos ir aktų naudojimo ir kt. Nuo įmonės nepriklausančius procesus ir jų CO<sub>2</sub> pėdsaką paskaičiuoti yra sudėtinga, tačiau gavę projektą, visuomet siūlome tvaresnius sprendinius. Šiuo aspektu dirbti su privačiu sektoriumi yra lengviau, kadangi viešajame sektoriuje dažniausiai projektas jau būna nupirktas atskiru pirkimu, projekto techninės specifikacijos įtvirtintos dar pirkimo dokumentuose, todėl keitimai dažnu atveju neįmanomi.



**Kaip vykdate išsikeltų aplinkosauginių tikslų monitoringą? Kaip ISO 14001 standartas taikomas kasdienėje įmonės veikloje?**

Mes, teikdami paslaugas, galime įvertinti, kiek mūsų siūlomi sprendiniai gali, pavyzdžiui, taupyti energijos, kaip panaudoti atsinaujinančius energijos šaltinius (šilumos siurblius, saulės baterijas), remdamiesi pastato valdymo sistemomis, įrengtų jutiklių duomenimis, galime stebėti ir analizuoti biuro CO<sub>2</sub> emisijas, atliekų kiekius, mikroklimato parametrus (temperatūrą, drėgmės kiekį ir t.t.), energijos suvartojimą pagal pasirinktus modulius. Mes įsitikinę, jog tvarumas turi prasidėti nuo atsakingo požiūrio projektuojant, pasirenkant medžiagas bei įrangą, kokybiškai įrengiant inžinerines sistemas iki „šeimininkiško“ požiūrio prižiūrint pastatų ūkį. Tvaresnis mąstymas – tvaresnė bendruomenė – siektinas rezultatas.

**Į ką siūlytumėt atkreipti perkančiųjų organizacijų dėmesį nustatant aplinkos apsaugos kriterijus? Kas, jūsų nuomone, atneštų didžiausias aplinkosaugines naudas?**

Mūsų supratimu, didžiausią naudą neštų pamatuojamas gamybos procese paliktas ir eksploatacijos metu susidarysiantis anglies dioksido pėdsakas. Pirkimuose galėtų būti keliami reikalavimai energiją naudojančioms prietaisams/įrenginiams/įrangai. Inžinerinių sistemų priežiūros konkurse vienas iš kriterijų galėtų būti elektroninė užduočių valdymo sistema, priežiūros paslaugų teikimas nuotoliniu būdu. Taip pat dėmesį atkreiptume į ilgesnio termino garantijas įrangai nei reglamentuoja teisės aktai, garantijas darbams – užtikrinant, kad įrengtų ir prižiūrimų inžinerinių sistemų naudojami energetiniai kaštai bus ne didesni nei nustatyta norma. Norint kuo labiau padidinti pastato ilgalaikę vertę, į projektavimą, statybą, priežiūrą ir modernizavimą reikėtų žvelgti iš pastato gyvavimo ciklo perspektyvos. Statinių ūkio valdymas viso pastato gyvavimo ciklo metu padeda išvengti didelių nuostolių, atliekant nuolatinę ir prevencinę priežiūrą.

**Kaip manote, ar Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 „Dėl Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašų, Aplinkos apsaugos kriterijų ir Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai turi taikyti perkant prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai bei pirkimo vykdytojų savarankiškai nustatomi kriterijai suteikia realią aplinkosauginę naudą?**

Manome, kad minimi kriterijai naudingi, nes yra orientuoti į didesnę ar mažesnę teigiamą poveikį aplinkai (jei jų laikomasi). Net ir mažiausi dalykai, tokie kaip šiukšlių rūšiavimas, perdirbto popieriaus naudojimas, spausdinimas ant dviejų pusių, elektroninės sutartys, kai tai taikoma visos Lietuvos mastu, kuria aplinkosauginę naudą, keičia žmonių mąstymą.

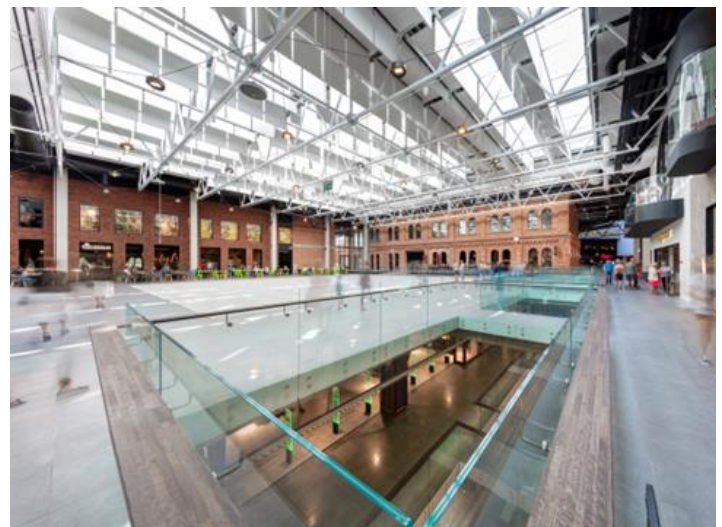
## Caverion įžvalgos:

**Toliaregiškumas.** Pirkimų vykdytojai turėtų nebijoti investuoti į ateitį, nes paprastai žalieji sprendiniai su laiku atsiperka.

Skatinti **valdžios ir privačių subjektų partnerystę** (PPI – Public - private partnership).

**Mažiausios kainos sindromas.** Tvarūs ir darnūs sprendiniai kainuoja brangiau, tačiau jie yra ilgaamžiškesni. Vietoje mažiausios kainos vertėtų rinktis ekonomiškus ir tvarius pasiūlymus, įvertinant CO<sub>2</sub> išmetimus, energijos suvartojimo lygį ar kitus pamatuojamus kriterijus, vertinti pasiūlymus sąnaudų kriterijumi.

**Kompleksinis požiūris** organizuojant pirkimą („didesnio paveiklo“ matymas). Mes rekomenduotume organizuojant pirkimą, žvelgti plačiau ir atkreipti dėmesį į būsimo projekto ilgaamžiškumą, skirtingų sistemų tarpusavio sąveiką, kad sprendiniai vienas kitą papildytų, o ne prieštarautų, pavyzdžiui, blogoji praktika, kai atlikus pastato renovaciją nelieka biudžeto vėdinimui ir pastatas „nekvėpuoja“.



Caverion interneto svetainėje galima rasti viešai skelbiamą įmonės [elgesio kodeksą](#), kuriame pateikiami bendri veiklos principai ir apibrėžtas Caverion bendradarbiavimas su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis:

<p>✓ „Caverion“ vykdydama savo veiklą ir rengdama pasiūlymus atsižvelgia į aplinką ir aplinkosaugos vertybes.</p>
<p>✓ „Caverion“ teikiamomis paslaugomis ir sprendimais padeda savo klientams mažinti žalingą poveikį aplinkai. Tokiu būdu mes prisidedame prie poveikio aplinkai ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimo. Tvarios aplinkos principais remiamės teikdami paslaugas viso statinio gyvavimo ciklo metu.</p>
<p>✓ Visos mūsų paslaugos bei sprendimai įgyvendinti individualiai arba su partneriais yra orientuoti į efektyvų energijos suvartojimą, jos taupymą ir aplinkos tausojimą. „Caverion“ kompanijai yra strategiškai svarbu kurti aplinką tausojantį verslą.</p>
<p>✓ Labai svarbu stengtis mažinti mūsų pačių daromą neigiamą poveikį aplinkai. Mūsų veikloje didžiausias poveikis aplinkai yra susijęs su triukšmu, dulkėmis ir garais. Mūsų veiklos generuojamas teršalų kiekis labiausiai susijęs su automobilių suvartojamu degalų kiekiu. Stengiamės mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, efektyviai optimizuodami maršrutus ir taikydami mobilias priemones.</p>
<p>✓ „Caverion“ biurai paprastai kuriasi nuomojamose erdvėse. Rinkdamiesi patalpas nuomai, orientuojamės į energiją tausojančius ir ekologiškus biurams skirtus statinius. Savo veikloje susidarancias atliekas perdirbame ir utilizuojame tinkamu būdu.</p>

Elgesio kodeksas privalomas visiems „Caverion“ darbuotojams. Tų pačių principų turi laikytis ir Caverion tiekėjai bei subrangovai.



### **Caverion aplinkosauginiai tikslai:**

#### **Mažinti savo veiklos ekologinį pėdsaką**

Caverion anglies pėdsakas yra apibrėžtas ir išmatuotas: 2021 m. anglies pėdsakas – 80 %, siektinas tikslas 2025 m. – 100 %.

#### **Didinti verslo ekologinį atspaudą**

Caverion tikslas yra iki 2030 m. pasiekti, kad jų verslo teigiama įtaka klimato poveikiui būtų 10 kartų didesnė už jų anglies dvideginio pėdsakus.

#### **Rūpintis savo darbuotojais**

Caverion darbuotojai, pabaigę tvarumo mokymus: 2021 m. – 89 %, siektinas tikslas 2025 m. – 100 %.

#### **Sukurti tvarią vertės kūrimo tiekimo grandinę**

Caverion pasitiki savo pagrindinių tiekėjų požiūriu į tvarumą

ir jų gebėjimu sėkmingai dalyvauti jų verslo kuriamos vertės grandinėje. Tuo tikslu Caverion sukūrė ir savo partnerių prašo pasirašyti

[Tiekėjų elgesio kodeksą.](#)

Tiekėjai, pasirašę Elgesio kodeksą: 2021 m. – 66 %, siektinas tikslas 2025 m. – >90 %.

Pasiūlymai, kuriuose nurodyti tvarumo kriterijai: siektinas tikslas 2025 m. – 100 %.